

ZWIĄZKI OSÓB TEJ SAMEJ PŁCI W EUROPIE

PRZEWODNIK

**kampania
przeciw
homofobii**

**ZWIĄZKI OSÓB TEJ
SAMEJ PŁCI W EUROPIE**

ZWIĄZKI OSÓB TEJ SAMEJ PŁCI W EUROPIE

Autorzy: Paweł Knut, Agata Kwaśniewska, Jakub Lendzion

Redakcja: Paweł Knut

Korekta językowa: Paweł Knut, Agata Kwaśniewska, Jakub Lendzion

Publikacja dofinansowana przez:

Astraera

OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

ISBN: 978-83-933619-5-3

Treść niniejszej publikacji może być wykorzystywana za podaniem źródła

Copyright © by Kampania Przeciw Homofobii, 2015

Wydawca:

Kampania Przeciw Homofobii

ul. Solec 30a | 00-403 Warszawa

tel. 22 423 64 38

www.kph.org.pl

info@kph.org.pl

Projekt okładki i opracowanie graficzne: Adam Głowacki, Michał Kożurno

Skład: Adam Głowacki

Nakład pierwszy: 400 egz.

Patronat/Matronat:

PRIDE

QUEER^{PL}
PORTAL LUDZI LGBT

replika

SPIS TREŚCI

- 7** Wstęp
- 8** Najczęstsze wymogi zawarcia związku
- 8** Przydatne dokumenty
- 11** Zawieranie związków w poszczególnych państwach
- 11** Austria
- 12** Belgia
- 13** Chorwacja
- 14** Dania
- 15** Finlandia
- 16** Francja
- 18** Hiszpania
- 18** Holandia
- 20** Irlandia
- 21** Malta
- 22** Niemcy
- 23** Norwegia
- 25** Portugalia
- 26** Słowenia
- 27** Szwajcaria
- 28** Szwecja
- 30** Węgry
- 31** Wielka Brytania
- 33** Skutki prawne zawarcia związku przez osoby tej samej płci za granicą

I. WSTĘP

Niniejsza publikacja określa podstawowe zasady regulujące możliwość zawierania przez Polaków i Polki jednopłciowych związków partnerskich lub małżeństw za granicą, w państwach europejskich przewidujących możliwość sformalizowania relacji osób tej samej płci.

Sposób prawnego uregulowania tego rodzaju związków w różnych państwach Europy nie jest jednolity. Niektóre z państw (np. Dania, Francja, Hiszpania, Holandia czy Szwecja) zrównały status związków jednopłciowych z małżeństwami osób różnej płci. W pozostałych krajach wprowadzone regulacje przewidują węższy katalog uprawnień przysługujących osobom decydującym się na zawarcie jednopłciowego małżeństwa lub związku partnerskiego.

Szczegółowy opis zasad formalizowania relacji osób tej samej płci w różnych państwach poprzedzony został wskazaniem katalogu dokumentów najczęściej wymaganych przez zagraniczne urzędy do dokonania tego rodzaju czynności. W szczególności, niniejsza publikacja opisuje zasady uzyskiwania (wprowadzonego za pomocą nowej ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego*¹) dokumentu w postaci zaświadczenia potwierdzającego stan cywilny, niezbędnego dla osoby chcącej zawrzeć za granicą jednopłciowy związek partnerski lub małżeństwo.

W końcowej części publikacji oddzielne miejsce poświęcono zasygnalizowaniu konsekwencji prawnych jakie w świetle polskiego prawa ma zawarcie za granicą jednopłciowego związku partnerskiego lub małżeńskiego.

Opisane w niniejszym przewodniku informacje zostały uzyskane dzięki danym przekazanych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz równouprawnienia osób LGBT (tj. lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych) przedstawicielstwa dyplomatyczne obcych państw, a także polskie placówki dyplomatyczne za granicą. Przygotowane w ten sposób zestawienie obejmuje zdecydowaną większość państw europejskich, które przewidują możliwość legalizacji związków osób tej samej płci.

Z uwagi na chęć zachowania waloru praktyczności i przejrzystości, niniejszy przewodnik zawiera jedynie podstawowe informacje na temat poruszonych w nim zagadnień. W przypadku pojawienia się konieczności uzyskania bardziej szczegółowych danych, prosimy o dodatkowy kontakt z prawnikami i prawniczkami Grupy Prawnej Kampanii Przeciw Homofobii. ●

¹ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego* (Dz.U. z dnia 8 grudnia 2014, poz. 1741); ustawa obowiązuje od dnia 1 marca 2015 r.;

II. NAJCZĘSTSZE WYMOGI ZAWARCIA ZWIĄZKU

Cechą wspólną wszystkich ustawodawstw w państwach przewidujących możliwość sformalizowania związków osób tej samej płci jest wprowadzenie pewnych podstawowych wymogów, które warunkują możliwość ubiegania się o zawarcie związku partnerskiego lub małżeństwa. Są one analogiczne do wymogów, które nakłada się na związki partnerskie oraz małżeństwa osób różnej płci i zalicza się do nich:

1. ukończenie przez obie strony 18 roku życia²;
2. posiadanie przez obie strony pełnej zdolności do czynności prawnych;
3. brak bliskiego stopnia pokrewieństwa między stronami;
4. brak pozostawania przez którąkolwiek ze stron w innym, uprzednio zawartym, związku małżeńskim lub partnerskim.

III. PRZYDATNE DOKUMENTY

Poniżej zawarty został katalog dokumentów, które w większości państw uwzględnionych w niniejszej publikacji będą potrzebne do zawarcia jednopłciowego związku partnerskiego lub małżeństwa (wraz z niezbędnymi wyjaśnieniami).

Katalog dokumentów

1. *Akt urodzenia*;
2. *Zaświadczenie o stanie cywilnym* – szczegółowa procedura uzyskiwania zaświadczenia została omówiona poniżej pod katalogiem przydatnych dokumentów;
3. *Wszystkie poprzednie akty małżeństwa, akty zarejestrowania związku partnerskiego, a także orzeczenia lub certyfikaty o ich rozwiązaniu albo akty zgonu drugiego małżonka lub partnera* – dotyczy wyłącznie osób, które uprzednio zawarły tego rodzaju związku;
4. *Dokument tożsamości (w postaci dowodu osobistego lub paszportu)* – w zależności od wymogów nakładanych przez poszczególne państwa wymagane jest wyłącznie okazanie tego rodzaju dokumentu lub także dołączenie jego kopii;
5. *Dowód miejsca zamieszkania w kraju, w którym ma być zawarty związek partnerski lub małżeński* – w sytuacji gdy prawo danego państwa wymaga spełnienia obowiązku zamieszkiwania w tym państwie przez określony czas; takim dowodem może np. wyciąg z lokalnego rejestru mieszkańców, rachunki za gaz lub wodę;
6. *Potwierdzenie wniesienia stosownej opłaty od rejestracji* – w sytuacji gdy procedura zawierania związku partnerskiego lub małżeństwa w danym kraju wprowadza taki wymóg.

² W przypadku wystąpienia ważnych powodów, przepisy w niektórych państwach przewidują również możliwość zezwolenia na zawarcie związku osobie, która ukończyła 16 rok życia;

Co istotne, w przypadku składania dokumentów sporządzonych w języku niebędącym językiem urzędowym państwa, w którym zawarty ma być związek partnerski lub małżeński, najczęściej konieczne będzie również dokonanie tłumaczenia tego rodzaju dokumentów przez tłumacza przysięgłego.

W niektórych sytuacjach, ustawodawstwa państw regulujące zawieranie związku partnerskiego lub małżeństwa wprowadzają również obowiązek opatrzenia wybranych dokumentów tzw. klauzulą apostille, która w praktyce jest pieczęcią urzędową poświadczającą możliwość wykorzystania polskich dokumentów urzędowych w obrocie prawnym za granicą³.

Z uwagi na możliwość zmiany przez każde z państw przepisów regulujących katalog dokumentów niezbędnych do zawarcia związku partnerskiego lub małżeńskiego, zalecamy każdorazowe zweryfikowanie aktualności wskazanej w niniejszej publikacji listy dokumentów przed podjęciem działań zmierzających do zawarcia związku partnerskiego lub małżeństwa w danym kraju.

Uzyskiwanie zaświadczenia o stanie cywilnym

Z dniem 1 marca 2015 r. weszła w życie nowa ustawa *Prawo o aktach stanu cywilnego*⁴, która na nowo ukształtowała zasady uzyskiwania zaświadczenia potwierdzającego stan cywilny, które jest niezbędne do zawarcia za granicą jednopłciowego związku partnerskiego lub małżeńskiego.

Dotychczas, przez wiele lat Polacy i Polki, którzy chcieli potwierdzić przed zagranicznym urzędem swój stan cywilny (m.in. w celu wykluczenia możliwości wystąpienia bigamii), występowali do polskiego urzędu stanu cywilnego z wnioskiem o uzyskanie zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim mogą zawrzeć małżeństwo (za granicą). Wystąpienie z tego rodzaju wnioskiem wymagało wskazania imienia i nazwiska przyszłego partnera lub małżonka. W wielu przypadkach ujawnienie tego rodzaju informacji prowadziło do ustalenia orientacji seksualnej samego wnioskodawcy i wiązało się z odmową wydania przez kierownika stanu cywilnego tego rodzaju zaświadczenia z uwagi na powoływanie się na argument, iż Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej nie uznaje jednopłciowych związków partnerskich lub małżeńskich.

Na skutek wprowadzenia nowej ustawy, w chwili obecnej każdy obywatel i obywatelka Polski ma prawo do uzyskania zaświadczenia o swoim stanie cywilnym w formie dokumentu papierowego. Zaświadczenie to wydawane jest na mocy art. 49 nowej ustawy bez względu na przyczynę wystąpienia po tego rodzaju dokument. Co istotne, w celu uzyskania tego zaświadczenia wnioskodawca nie musi podawać żadnych informacji na temat przyszłego partnera lub małżonka. ▀

³ Szczegółowe informacje na temat zasad uzyskiwania klauzuli apostille oraz związanych z tym kosztów znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych: http://www.ms.gov.pl/pl/informacje_konsularne/apostille/apostille;

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego* (Dz.U. z dnia 8 grudnia 2014, poz. 1741);

Oddzielnie warto jednak zasygnalizować, iż nowa ustawa przewiduje również możliwość wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim wnioskodawca może zawrzeć (za granicą) małżeństwo z oznaczoną osobą. Tego rodzaju zaświadczenie wydawane jest na mocy art. 82 nowej ustawy. Wymaga ono jednak wskazania m.in. imienia i nazwiska oraz płci przyszłego partnera wnioskodawcy, które to dane w każdym przypadku pozwolą na ustalenie orientacji seksualnej samego wnioskodawcy. W konsekwencji, jak wynika z analiz Grupy Prawnej KPH, istnieje duże ryzyko, iż w praktyce zaświadczenia wydawane w trybie art. 82 nowej ustawy będą niedostępne dla osób nieheteroseksualnych⁵.

Niemniej jednak, z informacji uzyskanych dotychczas od klientów i klientek Grupy Prawnej KPH wynika, że zagraniczne urzędy, przed którymi zawierane są jednopłciowe związki partnerskie lub małżeńskie uznają za wystarczające zaświadczenia o stanie cywilnym (w odniesieniu do Polski są to właśnie zaświadczenia wydawane w trybie art. 49 nowej ustawy). Dotyczy to również sytuacji gdy urzędy te formalnie wymagają okazania zaświadczenia stwierdzającego, że wnioskodawca oraz jego partner mogą zawrzeć małżeństwo za granicą (co teoretycznie wymagałoby okazania przez obywatela / obywatelkę Polski zaświadczenia wydawanego w trybie art. 82 nowej ustawy).

W niektórych przypadkach, w celu potwierdzenia przed zagranicznym urzędem rzeczywistego braku możliwości uzyskania w Polsce zaświadczenia stwierdzającego, że wnioskodawca oraz jego partner mogą zawrzeć małżeństwo lub związek partnerski za granicą, z ostrożności zaleca się wystąpienie do właściwego urzędu stanu cywilnego w Polsce z wnioskiem o wydanie tego rodzaju zaświadczenia. Złożenie takiego wniosku skutkować bowiem będzie (najpewniej, albowiem praktyka w tym względzie będzie się dopiero kształtować) wydaniem pisemnej decyzji o odmowie sporządzenia zaświadczenia. Tego rodzaju decyzja stanowić zaś będzie następnie dowód niemożności przedstawienia wymaganego zaświadczenia w trakcie rejestracji związku przed zagranicznym urzędem.

⁵ W chwili oddawania do druku tekstu niniejszej publikacji (grudzień 2014 r.) autorom nie była znana praktyka stosowania nowej ustawy przez urzędy stanu cywilnego;

IV. ZAWIERANIE ZWIĄZKÓW W POSZCZEGÓLNYCH PAŃSTWACH

AUSTRIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W Austrii istnieje możliwość zawierania związków partnerskich przez osoby tej samej płci. Jest ona zagwarantowana na mocy ustawy federalnej Republiki Austrii, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2010 roku. Regulacja zarejestrowanego partnerstwa nawiązuje do austriackiego prawa małżeńskiego, jednak zawiera pewne różnice (węższy katalog uprawnień).

Czy obywatel /obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak. Obywatelstwo nie ma wpływu na możliwość zarejestrowania związku partnerskiego na terytorium Austrii.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania na terytorium Austrii przez określony czas?

Obywatel / obywatelka Polski może wstąpić w związek partnerski z obywatelem / obywatelką Austrii bez uprzedniego obowiązkowego pobytu na terenie tego kraju. W przypadku zawierania zarejestrowanego związku partnerskiego obowiązują zasadniczo takie same zasady jak w przypadku zawierania związku małżeńskiego. Możliwy jest zatem przyjazd do Austrii tylko w celu dokonania aktu rejestracji. Jeżeli osoby dokonujące rejestracji nie znają języka niemieckiego w stopniu wystarczającym aby zrozumieć treść ceremonii i aktu, przy czynności musi być obecny tłumacz przysięgły.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Zarejestrowanie związku partnerskiego poprzedzone jest wypełnieniem specjalnego formularza, który następnie składany jest podczas spotkania w urzędzie administracji lokalnej, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania w Austrii. W Wiedniu tego rodzaju urzędem, udzielającym szczegółowej informacji na temat dokumentów niezbędnych do dokonania rejestracji, jest 26 Wydział Miejski⁶. Z uwagi na fakt, iż katalog niezbędnych dokumentów może różnić się w zależności od konkretnej sytuacji przyszłych partnerów, zaleca się bezpośredni kontakt zainteresowanych z w/w urzędem, a także wcześniejsze przesłanie (drogą mailową) dokumentów w celu zweryfikowania ich prawidłowości.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Austrii?

W przypadku osób, które zamieszkują na stałe na terytorium Austrii, rejestracja związku odbywa się w urzędzie administracji lokalnej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. W przypadku zawierania związku przez parę osób, z których żadna nie mieszka na terytorium Austrii, urzędem właściwym jest wspomniany powyżej 26 Wydział Miejski w Wiedniu.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Związek partnerski może zostać rozwiązany wyłącznie przez sąd.

⁶ Więcej informacji na temat działania urzędu można znaleźć pod adresem: <https://www.wien.gv.at/english/administration/civilstatus/partnership/>

BELGIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Od 1 stycznia 2000 r. ustawodawstwo belgijskie przewiduje możliwość zarejestrowania jednopłciowych związków partnerskich. Ponadto, w dniu 1 czerwca 2003 r. w Belgii weszła w życie ustawa umożliwiająca zawieranie małżeństw przez pary tej samej płci.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo jednopłciowe w tym kraju?

Tak, obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo bądź związek partnerski w Belgii, zarówno z innym obywatelem / obywatelką Polski jak i cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Belgii przez określony czas?

Ustawodawstwo belgijskie umożliwia zawarcie związku małżeńskiego lub partnerskiego jeśli przynajmniej jeden z przyszłych partnerów przebywał na terytorium Belgii przed zawarciem związku przez 3 miesiące i jest w stanie to wykazać (np. za pomocą biletów podróży, rejestracji w ewidencji ludności jednej z gmin).

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Do zawarcia jednopłciowego małżeństwa lub związku partnerskiego wymagane jest przedłożenie m.in. dokumentu tożsamości (paszportu lub dowodu osobistego), zaświadczenia o stanie cywilnym, ewentualnych certyfikatów potwierdzających rozwiązanie

poprzedniego związku małżeńskiego, zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa⁷ oraz certyfikatu zamieszkania na danym terytorium (np. karty pobytowej).

Wszystkie dokumenty muszą być przedstawione w oryginałach i przetłumaczone na język francuski lub niderlandzki przez tłumacza przysięgłego. Dokumenty są ważne przez 6 miesięcy od daty ich wydania, z wyjątkiem zaświadczenia o stanie cywilnym, które jest ważne przez 3 miesiące.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Belgii?

Urzędem właściwym do zarejestrowania związku partnerskiego oraz małżeństwa jest urząd stanu cywilnego. Ustawodawstwo belgijskie przewiduje także możliwość zawarcia związku partnerskiego w drodze podpisania umowy o ustanowieniu związku partnerskiego, sporządzanej przez notariusza. Wzmianka o zawarciu tego rodzaju umowy jest następnie odnotowywana w aktach stanu cywilnego.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie małżeństwa następuje wyrokiem sądu. Rozwiązanie związku partnerskiego następuje na skutek wspólnego lub jednostronnego pisemnego oświadczenia złożonego w urzędzie stanu cywilnego.

⁷ Z uwagi na trudności z uzyskaniem tego rodzaju dokumentu (patrz wyżej rozdział III Przydatne dokumenty), wydaje się, że aby spełnić tego rodzaju obowiązek wystarczy uzyskać zaświadczenie o stanie cywilnym na podstawie art. 49 polskiej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego*

CHORWACJA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W Chorwacji zagadnienie zawierania związków osób tej samej płci reguluje ustawa o życiowym partnerstwie osób tej samej płci, która weszła w życie w dniu 5 września 2014 r.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, ustawa w sposób wyraźny dopuszcza możliwość zawierania związków partnerskich przez obywateli / obywatelki innych państw członkowskich Unii Europejskiej, traktując to uprawnienie jako wyraz realizacji swobody przepływu osób wewnątrz Unii.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Chorwacji przez określony czas?

Związek mogą zarejestrować osoby, które m.in. nie pozostają w związku małżeńskim lub innym zarejestrowanym związku partnerskim. Ustawodawstwo chorwackie nie przewiduje obowiązku przebywania w Chorwacji przez określony czas przed rejestracją związku. Urząd stanu cywilnego ma obowiązek zarejestrować związek partnerski w terminie od 30 do 45 dni liczonych od dnia złożenia prawidłowo wypełnionego wniosku lub wcześniej w przypadku krótszego pobytu na terytorium Chorwacji.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Do zawarcia związku partnerskiego konieczne jest przedłożenie m.in. następujących dokumentów: dowodu osobistego lub paszportu, aktu urodzenia, a także zaświadczenia potwierdzającego stan cywilny.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Chorwacji?

Do zarejestrowania i przeprowadzenia ceremonii zawarcia związku partnerskiego właściwy jest urząd stanu cywilnego. W trakcie ceremonii konieczna jest obecność dwóch świadków. Ceremonia zawierania związków odbywa się w piątki i soboty. W przypadku złożenia odpowiedniego wniosku i wniesienia dodatkowej opłaty możliwe jest odbycie ceremonii zawarcia związku poza budynkiem urzędu stanu cywilnego.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

W przypadku wspólnej zgody partnerów i braku posiadania jakichkolwiek praw rodzicielskich w stosunku do dzieci drugiego partnera możliwe jest rozwiązanie związku partnerskiego na drodze złożenia wniosku do urzędu stanu cywilnego, w którym doszło do rejestracji związku. W przeciwnym razie, konieczne jest złożenie wniosku do sądu rodzinnego. W sytuacji pozostawania przez partnerów w konflikcie, w razie braku jakichkolwiek praw rodzicielskich w stosunku do dzieci drugiego partnera, nie jest konieczne przeprowadzanie mediacji. ●

DANIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W okresie od 1989 r. do 2012 r. w Danii obowiązywała ustawa o rejestrowanych związkach partnerskich. W dniu 15 czerwca 2012 r. została ona zastąpiona ustawą o zawieraniu i rozwiązywaniu małżeństw. Od tej pory w Danii można zawierać wyłącznie małżeństwa. Osoby pozostające w związkach partnerskich zarejestrowanych w Danii mogą na swój wniosek przekształcić je w związki małżeńskie. Jednopłciowym związkom małżeńskim przysługują takie same prawa i obowiązki, jakie posiadają małżeństwa osób różnej płci.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo jednopłciowe w tym kraju?

Tak, małżeństwo jednopłciowe może zawrzeć zarówno dwóch obywateli / dwie obywatelki Polski, jak i obywatel / obywatelka Polski z obywatelem / obywatelką Danii lub cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Danii przez określony czas?

Nie jest wymagane przebywanie w Danii przez określony czas lub na stałe przed zawarciem małżeństwa. Wszystkie osoby objęte są tymi samymi przepisami i zasadami.

⁸ Z uwagi na trudności z uzyskaniem tego rodzaju dokumentu (patrz wyżej rozdział III Przydatne dokumenty), wydaje się, że aby spełnić tego rodzaju obowiązek wystarczy uzyskać zaświadczenie o stanie cywilnym na podstawie art. 49 polskiej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego*;

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Osoby chcące zawrzeć związek małżeński składają w urzędzie gminy m.in. dokument tożsamości (do wglądu), zaświadczenie o zdolności do zawarcia związku małżeńskiego za granicą⁸, orzeczenie rozwodowe (jeśli wcześniej pozostawali w związku małżeńskim lub partnerskim) oraz akty zgonu (w przypadku wdów / wdowców). Dokumenty te powinny być wydane w języku angielskim, duńskim lub niemieckim albo przetłumaczone na te języki przez tłumacza przysięgłego. Po pozytywnej weryfikacji przedstawionych dokumentów urząd wydaje stosowne poświadczenie, które wraz z dokonaną opłatą stanowi podstawę do wyznaczenia daty ślubu.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Danii?

Ceremonia ślubna może odbyć się zarówno w urzędzie gminy, jak i w kościele, jednak decyzja o udzieleniu ślubu kościelnego należy do kapłana. W przypadku, gdy obaj partnerzy / obie partnerki są obcokrajowcami, mogą oni zawrzeć małżeństwo w dowolnym urzędzie gminy.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie małżeństwa następuje na drodze postępowania administracyjnego po złożeniu wniosku do właściwego lokalnego urzędu administracji państwowej. W przypadku gdy urząd poweźmie wątpliwości co do zasadności samego rozvodu jak i uzgodnionych przez małżonków warunków rozvodu, może skierować sprawę do sądu.

FINLANDIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Możliwość dokonywania rejestracji związków partnerskich osób tej samej płci wprowadziła do prawodawstwa fińskiego Ustawa o zarejestrowanych związkach partnerskich, która weszła w życie z dniem 1 marca 2002 roku.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, jedнопłciowy związek partnerski może zawrzeć zarówno dwóch obywateli / dwie obywatelki Polski, jak i obywatel / obywatelka Polski z obywatelem / obywatelką Finlandii lub cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Finlandii przez określony czas?

Warunkiem dopuszczającym możliwość zawarcia związku partnerskiego w Finlandii jest posiadanie obywatelstwa fińskiego lub stałe zamieszkiwanie w Finlandii przynajmniej przez jednego z przyszłych partnerów / partnerek. Alternatywnie, ustawodawstwo fińskie dopuszcza również możliwość zawarcia związku partnerskiego przez dwie osoby (bez względu na ich obywatelstwo), które zamieszkiwały w Finlandii przynajmniej przez dwa lata przed datą rejestracji związku partnerskiego.

Co jest jednak pewnym ułatwieniem, w prawie fińskim wyróżniono grupę krajów, których obywatelstwo jest traktowane jako równoważne obywatelstwu fińskiemu w odniesieniu do możliwości zawarcia związku partnerskiego w Finlandii. Należą do niej:

Holandia, Belgia, Hiszpania, RPA, Islandia, Kanada, Norwegia, Szwecja, Niemcy, Szwajcaria, Dania, Nowa Zelandia, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Osoby chcące zawrzeć związek partnerski powinny złożyć we właściwym magistracie m.in. zaświadczenie o braku przeszkód do wstąpienia w zarejestrowany związek partnerski⁹. Z uwagi na fakt, iż katalog niezbędnych dokumentów może różnić się w zależności od konkretnej sytuacji przyszłych partnerów / partnerek, zaleca się bezpośredni kontakt zainteresowanych z odpowiednim magistratem¹⁰.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Finlandii?

Rejestracji związków partnerskich dokonuje się w magistratach, które są odpowiednikami polskich urzędów stanu cywilnego. Magistratem właściwym do dokonania rejestracji jest magistrat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania przyszłych partnerów / partnerek.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie zarejestrowanego związku partnerskiego następuje przed sądem, według procedury analogicznej do procedury rozwiązywania małżeństw.

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W dniu 18 maja 2013 r. we Francji weszła w życie ustawa umożliwiająca zawieranie małżeństw i adoptowanie dzieci przez

pary tej samej płci. Jednopłciowym związkom małżeńskim przysługują praktycznie takie same prawa i obowiązki, jakie posiadają małżeństwa osób różnej płci.

Od listopada 1999 r. ustawodawstwo francuskie przewiduje również możliwość zarejestrowania związku jednopłciowego w postaci obywatelskiej umowy solidarności (PACS). PACS różni się od małżeństwa mniejszą liczbą praw i obowiązków przysługujących partnerom.

FRANCJA

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć jednopłciowe małżeństwo lub związek partnerski w tym kraju?

Obywatel / obywatelka Polski ma prawo do zawarcia PACS na terytorium Francji zarówno z innym obywatelem / obywatelką Polski jak i z cudzoziemcem. Niestety, z uwagi na dalsze obowiązywanie zawartej jeszcze w 1967 r. pomiędzy Polską a Francją umowy (o prawie właściwym, jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń w zakresie prawa osobowego i rodzinnego), obywatele / obywatelki Polski nie mogą zawierać małżeństw jednopłciowych na terenie Francji, albowiem ocena ich zdolności do zawarcia tego rodzaju małżeństwa dokonywana jest wyłącznie w oparciu o prawo polskie (które wyklucza możliwość zawarcia małżeństwa przez osoby tej samej płci).

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania we Francji przez określony czas?

Przyszli partnerzy sporządzają umowę PACS przed sądem lub notariuszem, wskazując w niej wolę związania się tego rodzaju umową, a także (nieobowiązkowo) precyzując w niej zasady mającego ich łączyć ustroju majątkowego. Podpisujący PACS partnerzy powinni stawić się osobiście podczas aktu jej rejestracji. Ustawodawstwo francuskie nie przewiduje obowiązku przebywania na terytorium Francji przez określony czas przed zawarciem PACS.

⁹ Z uwagi na trudności z uzyskaniem tego rodzaju dokumentu (patrz wyżej rozdział III Przydatne dokumenty), wydaje się, że aby spełnić tego rodzaju obowiązek wystarczy uzyskać zaświadczenie o stanie cywilnym na podstawie art. 49 polskiej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego*;

¹⁰ Dane kontaktowe do poszczególnych magistratów dostępne są na stronie internetowej magistratów: <http://www.maistraatti.fi/en/Services/marriage/Registration-of-civil-partnership/> ;

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Każdy z partnerów chcący zawrzeć PACS powinien dostarczyć akt urodzenia, dowód osobisty lub paszport, a także złożyć oświadczenie co do braku występowania przeciwwskazań do zawarcia umowy oraz co do miejsca zamieszkania w zasięgu terytorialnym sądu, w którym odbywa się rejestracja umowy. Ponadto, jeżeli jeden z partnerów jest cudzoziemcem powinien on również: wystąpić o wydanie przez Sąd Wielkiej Instancji w Paryżu zaświadczenia poświadczającego o braku zawarcia PACS (o zaświadczenie można wystąpić również korespondencyjnie), dostarczyć zaświadczenie wystawione przez polski konsulat lub ambasadę charakteryzujący obowiązujące w tym zakresie przepisy w Polsce i wskazujący na dokumenty wydawane w celu potwierdzenia stanu cywilnego¹¹ (do przedmiotowego zaświadczenia należy dołączyć dokumenty z urzędu stanu cywilnego w Polsce, przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego na język francuski), a także (w przypadku gdy jeden z przyszłych partnerów mieszka we Francji od ponad roku) wystąpić o zaświadczenie z francuskiego Centralnego Urzędu Stanu Cywilnego potwierdzające brak orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu lub przyznaniu kuratora (o przedmiotowe zaświadczenie również można wystąpić korespondencyjnie).

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Francji?

Instytucją właściwą do zawarcia PACS jest sąd pierwszej instancji właściwy ze względu na wspólne miejsce zamieszkania przyszłych partnerów lub notariusz.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

PACS ulega rozwiązaniu na skutek 1) zwarcia małżeństwa przez jednego lub oboje partnerów (automatycznie), 2) poprzez złożenie wspólnego oświadczenia (przesłanego do sądu pierwszej instancji lub notariusza, który zarejestrował PACS) lub 3) jednostronną decyzją jednego z nich (doręczoną drugiemu partnerowi poprzez komornika sądowego; odpis doręczenia przesyłany jest następnie przez komornika sądowego do sądu pierwszej instancji lub notariusza, który zarejestrował PACS). W przypadku wystąpienia konfliktu pomiędzy partnerami mogą oni zwrócić się o rozstrzygnięcie spornych kwestii do sądziego ds. rodzinnych przy właściwym sądzie pierwszej instancji. ●

¹¹ Z informacji opublikowanych na stronie Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Paryżu wynika, że z uwagi na fakt, iż w polskim prawie nie ma odpowiednika PACS Wydział Konsularny Ambasady RP nie może wydawać obywatelom / obywatelkom Polski tego rodzaju zaświadczenia; z tego względu Wydział Konsularny Ambasady RP wydaje obywatelom / obywatelkom Polski jedynie okólnik w języku francuskim informujący o polskich przepisach;

HISZPANIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W systemie prawnym Hiszpanii zagadnienie zawierania związków małżeńskich przez pary tej samej płci zostało uregulowane w wyniku przyjęcia ustawy 13/2005 r. nowelizującej Kodeks cywilny w zakresie prawa do zawarcia małżeństwa.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo jednopłciowe w tym kraju?

Tak, obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo w Hiszpanii, zarówno z innym obywatelem / obywatelką Polski jak i z cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Hiszpanii przez określony czas?

Obcokrajowcy mogą zawierać związki małżeńskie na terytorium Hiszpanii na takich samych zasadach jak obywatele /

obywatelki Hiszpanii. Dodatkowym wymogiem jest jednak obowiązek zamieszkiwania w gminie, w której ma zostać zawarty związek małżeński przynajmniej przez jednego z przyszłych małżonków.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Szczegóły dotyczące wymaganej dokumentacji oraz opłat ustalane są osobno dla każdego autonomicznego regionu Hiszpanii.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Hiszpanii?

Związki małżeńskie zawierane są w urzędach stanu cywilnego przed sędzią kierującym danym urzędem, burmistrzem lub funkcjonariuszem delegowanym do wykonywania tego rodzaju funkcji.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Związek małżeński może zostać rozwiązany na drodze postępowania sądowego. ●

HOLANDIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Na skutek wejścia w życie w dniu 1 kwietnia 2001 r. ustawy o małżeństwie osób tej samej płci pary jednopłciowe uzyskały możliwość zawierania małżeństw na terytorium Holandii. Jednopłciowym związkom małżeńskim przysługują praktycznie takie same prawa i obowiązki, jakie posiadają małżeństwa osób różnej płci.

Od 2008 r. ustawodawstwo holenderskie przewiduje również możliwość zarejestrowania związku jednopłciowego w dwóch innych formach, tj. rejestrowanego związku partnerskiego oraz umowy konkubenckiej. W dużym uproszczeniu, umowa konkubencka to inaczej pozostawanie we wspólnym pożyciu bez formalnego legalizowania związku. Wywołuje ona skutki prawne wyłącznie pomiędzy stronami takiej umowy. Zarówno

zarejestrowany związek partnerski jak i umowa konkubencka różnią się zaś od małżeństwa mniejszą liczbą praw i obowiązków.

Ustawodawstwo holenderskie przewiduje również możliwość dokonania konwersji (tj. zmiany) małżeństwa na związek partnerski, a także związku partnerskiego na małżeństwo.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć jednopłciowe małżeństwo lub związek partnerski w tym kraju?

Istnieje możliwość zawarcia małżeństwa lub związku partnerskiego przez dwie osoby nie posiadające obywatelstwa holenderskiego, jeśli przynajmniej jedna z nich mieszka (legalnie) w Holandii. Jeśli jednak żaden z partnerów / żadna z partnerek nie mieszka w Holandii, przynajmniej jedna / jeden z nich musi posiadać obywatelstwo holenderskie, aby zawarcie małżeństwa lub związku partnerskiego było możliwe. Tym samym, nie jest możliwe zawarcie małżeństwa lub związku partnerskiego przez dwóch partnerów / dwie partnerki, z których żadne nie ma obywatelstwa holenderskiego ani nie mieszka w Holandii.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Holandii przez określony czas?

Polak / Polka może wstąpić w związek małżeński lub partnerski z Holendrem / Holenderką bez konieczności wcześniejszego zamieszkiwania w Holandii. Niemniej jednak, jeśli żaden z przyszłych partnerów nie posiada obywatelstwa holenderskiego, przynajmniej jeden z nich musi mieszkać legalnie w Holandii.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Bez względu na konkretną sytuację przyszłych partnerów lub małżonków obywatel / obywatelka Polski powinien przedstawić w odpowiednim urzędzie swój akt urodzenia oraz zaświadczenie z polskiego urzędu stanu cywilnego o swoim stanie cywilnym. Szczegółowe informacje na temat innych wymaganych dokumentów można uzyskać w urzędzie miasta / gminy na terytorium Holandii, właściwym dla miejsca zawarcia małżeństwa lub związku partnerskiego.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Holandii?

Urzędem właściwym do zawarcia związku małżeńskiego lub partnerskiego jest urząd stanu cywilnego właściwy ze względu na miejsce zamieszkania jednego lub obojga przyszłych małżonków lub partnerów.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Małżeństwo jednopłciowe może zostać rozwiązane wyłącznie przez sąd. Związek partnerski może zaś zostać rozwiązany na skutek zgodnego oświadczenia woli dotychczasowych partnerów / partnerek. ●

IRLANDIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Aktem prawnym regulującym kwestię zawierania związków partnerskich jest ustawa o partnerstwie cywilnym oraz niektórych prawach i obowiązkach konkubentów, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2011 roku. Ustawa wprowadziła analogiczne warunki zawarcia związku partnerskiego na terytorium Irlandii do warunków zawarcia małżeństwa w tym kraju. Wiosną 2015 r. planowane jest referendum w sprawie wprowadzenia do prawa irlandzkiego instytucji małżeństw osób tej samej płci.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, obcokrajowcy oraz osoby nie mieszkające na stałe w Irlandii mogą wstąpić w związek partnerski na takich samych zasadach jak obywatele / obywatelki Irlandii.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Irlandii przez określony czas?

W celu zawarcia związku partnerskiego należy osobiście zgłosić się z 3-miesięcznym wyprzedzeniem do jednego z magistratów w celu uzyskania formularza rejestracji związku partnerskiego. Nie ma obowiązku wcześniejszego zamieszkiwania przez określony czas na obszarze podlegającym właściwości danego magistratu. Podczas zgłaszania zamiaru rejestracji związku należy wskazać planowaną datę zawarcia związku, imiona i nazwiska, a także daty urodzin dwóch świadków oraz szczegółowe informacje dotyczące miejsca zawarcia związku.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Przy zgłaszaniu zamiaru rejestracji związku partnerskiego urzędnik / urzędniczka udzieli szczegółowych informacji dotyczących wymaganych w danym przypadku dokumentów. Do ich katalogu ustawa zalicza m.in.: świadectwo urodzenia (koniecznie z klauzulą apostille w przypadku osób niebędących obywatelami Irlandii), paszport, dowód miejsca zamieszkania, numer PPS (odpowiednik polskiego NIP – jeśli został nadany), potwierdzenie rozwodu lub świadectwo zgonu w przypadku, gdy jedna ze stron jest rozwiedziona lub owdowiała, certyfikat o rozwiązaniu związku partnerskiego, jeśli jedna ze stron poprzednio była w takim związku oraz certyfikat zawarcia poprzedniego związku partnerskiego, w przypadku gdy jedna ze stron jest żyjącym partnerem z poprzedniego związku. Przy zgłaszaniu chęci zawarcia związku partnerskiego urzędnicy stanu cywilnego mogą także wskazać dodatkowe dokumenty niezbędne (w danym przypadku) do zawarcia związku partnerskiego.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Irlandii?

Aby zawrzeć cywilny związek partnerski na terenie Irlandii należy zgłosić się do wybranego magistratu.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie zarejestrowanego związku partnerskiego następuje przed sądem. Istotnym wymogiem warunkującym możliwość dokonania tego rodzaju czynności jest ustalenie wystąpienia co najmniej 2-letniego

okresu osobnego życia dotychczasowych partnerów w trakcie 3-letniego okresu poprzedzającego wystąpienie z wnioskiem o rozwiązanie związku. Dotychczasowi partnerzy powinni również ustalić warunki rozwiązania związku partnerskiego. W przeciwnym razie zostaną one sformułowane z udziałem sądu w trakcie postępowania sądowego. ●

MALTA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Zawieranie związków partnerskich na terytorium Malty reguluje Ustawa o związkach cywilnych, która weszła w życie w dniu 16 kwietnia 2014 roku.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, obywatel / obywatelka Polski może zarejestrować związek partnerski na terytorium Malty, w tym również z innym obywatelem / obywatelką Polski.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania na Malcie przez określony czas?

Osoby zawierające związek muszą mieć ukończone 18 lat, nie mogą być spokrewnione, a także nie mogą pozostawać w innym ważnym związku małżeńskim lub partnerskim. Ustawodawstwo maltańskie nie przewiduje obowiązku wcześniejszego przebywania obywatela / obywatelki Polski na Malcie przez określony czas w celu nabycia uprawnienia do zawarcia związku. Zawarcie związku wymaga jednak wcześniej-

szego opublikowania jego zapowiedzi (nie wcześniej niż na 3 miesiące i nie później niż na 6 miesięcy przed planowaną datą zawarcia związku). W trakcie samej uroczystości zawarcia związku wymagana jest jednoczesna obecność dwóch pełnoletnich świadków.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Dokumentacja wymagana do zawarcia związku partnerskiego obejmuje m.in. paszporty (w tym paszporty świadków), akty urodzenia, zaświadczenia o stanie cywilnym, zaświadczenia potwierdzające rozwiązanie ew. poprzedniego związku małżeńskiego lub partnerskiego.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku na Malcie?

Zawarcie związku partnerskiego dokonywane jest w urzędzie stanu cywilnego. Urząd stanu cywilnego może dopuścić do odbycia ceremonii zawarcia związku poza urzędem, jednak wyłącznie w miejscu, które jest honorowane przez urząd.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

O rozwiązaniu związku partnerskiego orzeka sąd cywilny. Rozwiązanie związku odbywa się na podstawie zgodnego wniosku partnerów lub w przypadku skierowania takiego wniosku przez jednego z partnerów przeciwko drugiemu. Tego rodzaju wniosek może zostać złożony zarówno po orzeczeniu separacji pomiędzy partnerami, w trakcie trwania procesu o separację jak i w sytuacji wystąpienia separacji faktycznej, przez którą sąd rozumie odrębne życie przez dotychczasowych partnerów przez cztery lata przypadające w okresie pięciu lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku. Sąd weryfikuje przy tym możliwość ewentualnego powrotu do wspólnego pożycia przez partnerów, a także kwestię zabezpieczenia środków utrzymania partnerów oraz ich dzieci po rozwiązaniu tego rodzaju związku.

NIEMCY

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Zawieranie związków partnerskich na terytorium Niemiec reguluje Ustawa o rejestrowanym partnerstwie życiowym, która weszła w życie w dniu 1 sierpnia 2001 roku.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, obywatel / obywatelka Polski może zarejestrować związek partnerski na terytorium Niemiec, zarówno z innym obywatelem / obywatelką Polski, obywatelem / obywatelką Niemiec jak i z cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Niemczech przez określony czas?

Osoby zawierające związek muszą mieć ukończone 18 lat, nie mogą być spokrewnione, a także nie mogą pozostawać w innym ważnym związku małżeńskim lub partnerskim. Szczegółowe warunki regulujące zasady zawierania związków ustalane są odrębnie dla każdego kraju związkowego (landu) i mogą się między sobą różnić. W trakcie uroczystości zawarcia związku wymagana jest jednoczesna obecność obu przyszłych partnerów, a także obecność dwóch świadków.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Dokumentacja wymagana do zawarcia związku partnerskiego ustalana jest osobno (w zależności od konkretnej sytuacji przyszłych partnerów) w każdym kraju związkowym. W większości przypadków lokalne

magistraty wymagają jednak od przyszłych partnerów przedstawienia m.in. następujących dokumentów (w oryginałach i ew. egzemplarzach przetłumaczonych na język niemiecki): zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa lub zaświadczenia o stanie cywilnym, aktu urodzenia, paszportu, zaświadczenia potwierdzającego rozwiązanie ew. poprzedniego związku małżeńskiego lub partnerskiego. W sytuacji gdy żaden z przyszłych partnerów nie jest obywatelem Niemiec, przedstawione dokumenty przesyłane są dodatkowo (przez magistrat) do prezesa lokalnego sądu apelacyjnego w celu zweryfikowania statusu prawnego przyszłych partnerów. Po pozytywnej weryfikacji przez sąd dokumenty zwracane są do magistratu w celu dokończenia procedury rejestracji związku.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Niemczech?

Złożenie wniosku o rejestrację, a także sam akt rejestracji związku partnerskiego

dokonywane są w lokalnym magistracie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania obojga lub jednego z przyszłych partnerów.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

O rozwiązaniu związku partnerskiego orzeka sąd po zbadaniu wystąpienia wszelkich niezbędnych okoliczności. W szczególności, sąd orzeknie rozwiązanie związku jeśli partnerzy żyli osobno przez okres co najmniej jednego roku, a także a) wyrazili wspólnie zgodę na rozwiązanie związku lub b) sąd nie dostrzegł widoków na powrót partnerów do wspólnego pożycia. Sąd orzeknie również rozwiązanie związku partnerskiego w przypadku złożenia tego rodzaju wniosku przez jednego z partnerów (w sytuacji gdy partnerzy żyli osobno przez okres co najmniej trzech lat) albo w sytuacji gdy dalsze pozostawanie w tego rodzaju związku wiązałoby się z doznawaniem przez jednego z partnerów nadmiernego obciążenia powodowanego przez drugiego z partnerów. ●

NORWEGIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W okresie od 1989 r. do 2009 r. w Norwegii obowiązywała ustawa o rejestrowanych związkach partnerskich. Na skutek nowelizacji norweskiego prawa małżeńskiego z dniem 1 stycznia 2009 roku ustawa ta przestała obowiązywać, zaś pary jednopłciowe uzyskały prawo do zawarcia małżeństwa na takich samych zasadach jak pary różnopłciowe. Od tej pory w Norwegii można zawierać wyłącznie małżeństwa. Osoby pozostające w związkach partnerskich zarejestrowanych w Norwegii mogą

na swój wniosek przekształcić je w związki małżeńskie.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo jednopłciowe w tym kraju?

Tak, małżeństwo jednopłciowe może zawrzeć zarówno dwóch obywateli / dwie obywatelki Polski, jak i obywatel / obywatelka Polski z obywatelem / obywatelką Norwegii lub cudzoziemcem / cudzoziemką. ▲

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Norwegii przez określony czas?

Zawarcie związku małżeńskiego poprzedzone jest postępowaniem przed urzędem podatkowym, który na podstawie złożonych dokumentów i wypełnionych wniosków weryfikuje spełnienie warunków do zawarcia związku małżeńskiego. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia zgłoszenia, urząd podatkowy wydaje zaświadczenie, które po dostarczeniu osobie uprawnionej do dokonywania ceremonii ślubnej stanowi podstawę do zawarcia związku małżeńskiego. W celu dokończenia procedury, po przeprowadzeniu ceremonii osoba uprawniona do jej dokonywania przesyła dokumenty potwierdzające fakt zawarcia związku małżeńskiego do tego samego urzędu podatkowego. Obywatel / obywatelka Polski nie ma obowiązku wcześniejszego przebywania w Norwegii przez określony czas w celu zawarcia związku małżeńskiego.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Katalog wymaganych dokumentów jest różny, w zależności od statusu osób chcących zawrzeć związek małżeński (tj. osoba będąca obywatelem Norwegii / osoba będąca obywatelem innego państwa nordyckiego / cudzoziemiec posiadający zezwolenie na pobyt stały / cudzoziemiec nieposiadający zezwolenia na pobyt stały). Do wymaganych

dokumentów zalicza się m.in. oryginał lub poświadczoną urzędowo w Norwegii kopię paszportu, aktu urodzenia, dokumentu potwierdzającego legalność pobytu na terytorium Norwegii, a także oryginał zaświadczenia o braku przeszkód do wstąpienia w związek małżeński¹². Wszystkie dokumenty wydane przez polskie urzędy powinny być opatrzone klauzulą apostille, a także przetłumaczone na język angielski, szwedzki lub duński. Szczegółowych informacji na temat wymaganych dokumentów udzielają urzędy podatkowe¹³.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Norwegii?

Procedura rejestracji związku małżeńskiego odbywa się przed urzędem podatkowym właściwym ze względu na miejsce pobytu w Norwegii. Przyszli małżonkowie będący obywatelami / obywatelkami Polski, którzy przebywają w Norwegii jako turyści przez mniej niż 3 miesiące, wyemigrowali do Norwegii przed 30 września 1964 r. lub nigdy nie byli rezydentami w Norwegii, powinni wysłać wnioski wraz z dokumentami na adres pocztowy urzędu podatkowego umowanego do obsługi tej kategorii wnioskodawców¹⁴.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie małżeństwa następuje na mocy decyzji gubernatora okręgu lub wyroku sądu.

¹² Z uwagi na trudności z uzyskaniem tego rodzaju dokumentu (patrz wyżej rozdział III Przydatne dokumenty), wydaje się, że aby spełnić tego rodzaju obowiązek wystarczy uzyskać zaświadczenie o stanie cywilnym na podstawie art. 49 polskiej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego*;

¹³ Aktualne informacje na temat wymaganych dokumentów dostępne są na stronie internetowej urzędów podatkowych: <http://www.skatteetaten.no/en/Person/National-Registry/Marriage-and-cohabitation/Marriage/Getting-married-in-Norway/> ;

¹⁴ W chwili oddawania niniejszej publikacji do druku aktualny był adres pocztowy: Skatt nord Postboks 6310 9293 Tromsø;

PORTUGALIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Możliwość zawierania małżeństw osób tej samej płci w Portugalii wprowadziła ustawa nr 9/2010 r., która zaczęła obowiązywać z dniem 5 czerwca 2010 roku. Ustawa zrównała małżeństwa jedнопłciowe z małżeństwami osób różnej płci z wyjątkiem przyznania parom tej samej płci możliwości adopcji dzieci.

Ponadto, na mocy ustawy numer 7/2001 ustawodawstwo portugalskie uznaje również konkubinaty osób tej samej płci, dający jednak konkubentom mniej praw niż w małżeństwie. Zgodnie z ww. ustawą konkubinaty nie podlegają formalnej procedurze rejestracji, a jego istnienie może być potwierdzone różnymi prawnie dopuszczalnymi dowodami, np. deklaracją wydaną przez właściwy urząd dzielnicowy, do której dołączone zostały oświadczenia osób pozostających w związku faktycznym oraz odpisy ich aktów urodzenia. Przepisy dotyczące konkubinatu mają zastosowanie do związków osób, które żyją ze sobą od ponad dwóch lat na warunkach analogicznych do małżonków.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo jedнопłciowe w tym kraju?

Tak. Możliwość zawierania związków małżeńskich w Portugalii nie jest ograniczona tylko do obywateli portugalskich. Obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć w Portugalii związek małżeński również z innym obywatelem / obywatelką Polski lub z cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Portugalii przez określony czas?

W przypadku gdy cudzoziemiec będący obywatelem Unii Europejskiej rezyduje w Portugalii dłużej niż 3 miesiące, wymagane jest zaświadczenie pobytu obywatela Unii Europejskiej, wydawane przez urzędy miasta / gminy.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

W celu zawarcia małżeństwa obywatel / obywatelka Polski powinni przedstawić w wybranym przez siebie urzędzie stanu cywilnego m.in. następujące dokumenty: dowód osobisty lub paszport, odpis aktu urodzenia (przetłumaczony na język portugalski, którego tłumaczenie jest poświadczane przez konsulat, portugalskiego notariusza lub adwokata), zaświadczenie o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa (z uwagi na okoliczność, iż od wejścia w życie w dniu 1 stycznia 2015 r. nowej ustawy prawo o aktach stanu cywilnego obywatele / obywatelki Polski będą mieli utrudnioną możliwość przedstawienia tego rodzaju zaświadczenia w przypadku gdy będą chcieli zawrzeć za granicą małżeństwo z osobą tej samej płci za granicą¹⁵, będą oni mogli skorzystać z przewidzianego w prawie portugalskim zwolnienia z obowiązku przedstawienia tego dokumentu; w takim wypadku będą jednak musieli złożyć przed urzędnikiem portugalskiego urzędu stanu cywilnego zapewnienie o niewystępowaniu okoliczności uniemożliwiających zawarcie małżeństwa, a także przedstawić zaświadczenie z polskiego konsulatu lub ambasady potwierdzające, że rzeczywiście

¹⁵ Szczegółowe informacje na ten temat zawarte są w rozdziale IV niniejszej publikacji;

wydanie zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa jedнопłciowego jest niedopuszczalne przez prawo polskie), dokument potwierdzający legalny pobyt (tj. dowód osobisty lub paszport albo zaświadczenie pobytu wydawane przez urzędy miasta / gminy, w przypadku gdy obywatel / obywatelka Unii Europejskiej przybywa w Portugalii dłużej niż 3 miesiące), dokument potwierdzający ustanie bądź unieważnienie poprzedniego małżeństwa, przedmałżeńską umowę majątkową (o ile została zawarta).

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Portugalii?

Do udzielania małżeństwa na terytorium Portugalii właściwy jest urząd stanu cywilnego wybrany przez przyszłych małżonków. Procedurę zawarcia małżeństwa można rozpocząć najwcześniej na 6 miesięcy, a najpóźniej na miesiąc przed datą planowanego ślubu. Zawarcie ślubu związane jest z wniesieniem opłaty, która jest wyższa w przypadku zawierania ślubu poza budynkiem urzędu stanu cywilnego lub w godzinach / dniach wolnych od pracy.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Jeżeli do rozwodu dochodzi za obopólną zgodą małżonków, bez orzekania o winie, rozwód następuje w urzędzie stanu cywilnego. W przypadku braku zgody małżonków i konieczności orzeczenia o winie, wniosek o rozwód składany jest do wydziału rodzinnego i opiekuńczego właściwego sądu cywilnego.

SŁOWENIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Do rejestracji związku partnerskiego w Słowenii zastosowanie ma Ustawa o rejestracji związków jedнопłciowych, która zaczęła obowiązywać od dnia 7 lipca 2006 roku. Aktualnie trwają prace nad wprowadzeniem nowej ustawy o związkach partnerskich, która ma poszerzyć katalog praw przysługujących partnerom.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, ale wyłącznie w sytuacji gdy drugi partner jest obywatelem / obywatelką Słowenii.

Warunki, na jakich Polak/Polka może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Słowenii przez określony czas?

Związki mogą zarejestrować osoby, które ukończyły 18 rok życia, i nie pozostają w związku małżeńskim lub innym zarejestrowanym związku partnerskim. Przyszli partnerzy powinni także posiadać pełną zdolność do czynności prawnych, a także nie mogą być ze sobą blisko spokrewnieni. Ustawodawstwo słoweńskie nie przewiduje obowiązku przebywania w Słowenii przez określony czas przed rejestracją związku partnerskiego.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Co najmniej na 30 dni przed planowaną rejestracją należy przedłożyć w urzędzie następujące dokumenty: akt urodzenia,

zaświadczenie o obywatelstwie, zaświadczenie o pobycie oraz zaświadczenie o stanie cywilnym (wolnym) albo inne potwierdzające, że nie pozostaje się w rejestrowanym związku partnerskim lub, że nie występują przeszkody do rejestracji takiego związku. Dokumenty te nie mogą być starsze niż 6 miesięcy, z wyjątkiem dokumentów potwierdzających stan cywilny osoby (jeśli nie uległ mimo upływu tego czasu zmianom).

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Słowenii?

Osoby chcące zarejestrować związek partnerski powinny zgłosić się w tym celu do dobrowolnie wybranego urzędu stanu cywil-

nego. Koszt rejestracji związku w urzędzie jest bezpłatny, jednak w przypadku chęci zawarcia związku poza urzędem konieczne jest wniesienie stosowej opłaty.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie związku partnerskiego następuje na podstawie orzeczenia sądu, które staje się prawomocne po upływie 15 dni od jego wydania. ●

SZWAJCARIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Zawieranie związków partnerskich na terytorium Szwajcarii reguluje Ustawa federalna o zarejestrowanych związkach partnerskich osób tej samej płci, która weszła w życie w dniu 5 czerwca 2005 roku. Ustawa ta traktuje związek partnerski za równoważny małżeństwu na gruncie prawa karnego, cywilnego, spadkowego, emigracyjnego, podatkowego oraz prawa pracy.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak, obywatel / obywatelka Polski może zarejestrować związek partnerski w Szwajcarii.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Szwajcarii przez określony czas?

Związek partnerski można zawrzeć w Szwajcarii, pod warunkiem że przynajmniej jeden z przyszłych partnerów jest obywatelem / obywatelką Szwajcarii lub na stałe legalnie mieszka w tym kraju. Osoby zawierające związek muszą mieć ukończone 18 lat, nie mogą być spokrewnione, a także nie mogą pozostawać w innym ważnym związku małżeńskim lub partnerskim. Wysokość opłaty za rejestrację związku partnerskiego uzależniona jest od czasu pracy urzędu stanu cywilnego.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Dokumentacja wymagana do zawarcia związku małżeńskiego ustalana jest osobno (w zależności od konkretnej

sytuacji przyszłych partnerów / partnerek) w każdym urzędzie stanu cywilnego¹⁶.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Szwajcarii?

Złożenie wniosku o rejestrację związku partnerskiego dokonywane jest w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce zamieszkania obojga lub jednego z przyszłych partnerów. W trakcie składania wniosku przyszli partnerzy mogą zadeklarować chęć zawarcia związku w innym urzędzie stanu cywilnego. W takim przypadku, po zakończeniu procedury złożenia wniosku związek partnerski można zawrzeć w dowolnym urzędzie stanu cywilnego w terminie kolejnych 3 miesięcy. W trakcie ceremonii zawierania związku nie jest wymagana obecność świadków.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Na zgodny wniosek obu stron o rozwiązaniu związku partnerskiego orzeka sąd po zbadaniu wszelkich niezbędnych okoliczności. Ponadto, każda ze stron może złożyć samodzielnie wniosek o rozwiązanie związku partnerskiego pod warunkiem, że upłynął przynajmniej rok od zaistnienia faktycznej separacji między partnerami / partnerkami.●

¹⁶ Szczegółowa lista dokumentów wymaganych przez konkretny urząd stanu cywilnego dostępna jest w wyszukiwarce zamieszczonej na stronie: <https://www.ch.ch/en/register-same-sex-partnership/>;

SZWECJA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

W okresie od 1995 r. do 2009 r. w Szwecji obowiązywała ustawa o partnerstwie cywilnym przewidująca możliwość zawierania związków partnerskich przez pary jedнопłciowe. Na skutek nowelizacji szwedzkiego prawa małżeńskiego, z dniem 1 maja 2009 roku ustawa ta przestała obowiązywać, zaś pary jedнопłciowe uzyskały prawo do zawarcia małżeństwa na takich samych zasadach jak pary różнопłciowe. Od tej pory w Szwecji można zawierać wyłącznie małżeństwa. Osoby pozostające dotychczas w związkach partnerskich zarejestrowanych w Szwecji mogą nadal w nich pozostawać lub przekształcić je (na swój wniosek) w związki małżeńskie.

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć małżeństwo jedнопłciowe w tym kraju?

Tak. Małżeństwo jedнопłciowe może zawrzeć zarówno dwóch obywateli / dwie obywatelki Polski, jak i obywatel / obywatelka Polski z obywatelem / obywatelką Szwecji lub cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Szwecji przez określony czas?

Obywatel / obywatelka Polski może wstąpić w związek małżeński z obywatelem / obywatelką Szwecji bez obowiązku wcześniejszego przebywania na terenie Szwecji. Podobnie jest w przypadku dwóch obywateli / obywaterek Polski, z których przynajmniej jeden jest zameldowany w szwedzkiej ewidencji ludności. Ten z przyszłych małżonków, który

nie posiada ani obywatelstwa szwedzkiego ani nie jest zameldowany w ewidencji ludności powinien jednak uzyskać ze szwedzkiego urzędu podatkowego i ewidencji ludności zaświadczenie stwierdzające brak przeszkód do zawarcia małżeństwa w Szwecji.

Nieco inaczej wygląda sytuacja, gdy żadna z osób chcących zawrzeć związek małżeński nie posiada obywatelstwa szwedzkiego, ani nie jest zameldowana w ewidencji ludności. Wówczas szwedzki urząd podatkowy i ewidencji ludności zobowiązany jest zweryfikować, czy na gruncie zarówno prawa szwedzkiego jak i prawa polskiego nie zachodzą przeszkody do zawarcia małżeństwa. Z informacji przekazanych przez ambasadę Szwecji w Polsce wynika, iż z uwagi na brak dopuszczalności zawierania małżeństw przez osoby tej samej płci w Polsce teoretycznie nie powinno być obecnie możliwe zawarcie w Szwecji małżeństwa przez dwóch obywateli / dwie obywatelki Polski, z których żadne nie posiada obywatelstwa szwedzkiego, ani nie jest zameldowane w ewidencji ludności w Szwecji. Jednakże, w wyjątkowych sytuacjach i tylko na zgodny wniosek obu przyszłych małżonków prawo szwedzkie przewiduje możliwość zastosowania w takiej sytuacji wyłącznie prawa szwedzkiego, które dopuszcza zawarcie tego rodzaju małżeństwa.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Obywatel / obywatelka Polski zamierzający zawrzeć małżeństwo w Szwecji musi przedstawić (w sytuacji gdy nie ma obywatelstwa szwedzkiego ani zameldowania w ewidencji ludności) m.in. następujące dokumenty: paszport, akt urodzenia oraz zaświadczenie o stanie cywilnym wyda-

ne przez polski urząd stanu cywilnego. Rozwodnicy powinni także okazać orzeczenie o rozwodzie, natomiast wdowy / wdowcy – akt zgonu małżonka / małżonki. W zależności od okoliczności konkretnej sprawy urząd skarbowy i ewidencji ludności może także wymagać złożenia dodatkowych dokumentów.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Szwecji?

Osoby, które chcą zawrzeć związek małżeński, powinny złożyć stosowny wniosek do lokalnego urzędu skarbowego i ewidencji ludności. Sama ceremonia zawarcia małżeństwa może odbyć się przed przedstawicielem gminy (w formie cywilnej) lub duchownym (w formie wyznaniowej). W celu uzyskania szczegółowych informacji dotyczących zawierania związków małżeńskich należy zwrócić się do gminy, w której para zamierza zawrzeć swój związek.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rozwiązanie małżeństwa następuje w postępowaniu sądowym. Na zgodne żądanie małżonków sąd może rozwiązać związek przez rozwód. W przypadku gdy żądają tego oboje małżonkowie lub gdy jedno z nich mieszka wspólnie z dzieckiem poniżej 16 roku życia, orzeczenie o rozwodzie może być poprzedzone wyznaczeniem tzw. sześciomiesięcznego okresu do namysłu. ●

WĘGRY

Ustawa regulująca związek osób tej samej płci

Rejestrację jedнопłciowych związków partnerskich na Węgrzech reguluje ustawa XXXIX o rejestrowanych związkach partnerskich, która weszła w życie w dniu 1 czerwca 2009 r. Regulacja zarejestrowanego partnerstwa nawiązuje do węgierskiego prawa małżeńskiego, jednak zawiera pewne różnice (węższy katalog uprawnień). Od 1 stycznia 2010 r. istnieje także możliwość sformalizowania związku jedнопłciowego w formie zarejestrowania kohabitacji (gwarantującej jednak węższy katalog uprawnień w stosunku do związku partnerskiego).

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek jedнопłciowy w tym kraju?

Tak. Możliwość zawierania rejestrowanych związków partnerskich lub rejestrowania kohabitacji na Węgrzech nie jest ograniczona tylko do obywateli węgierskich.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Węgrzech przez określony czas?

Ustawodawstwo węgierskie wymaga ukończenia przez obu przyszłych partnerów / partnerek 18 roku życia, posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych oraz osobistej obecności podczas czynności rejestracji. Ponadto, zawarcie związku partnerskiego wymaga obecności dwóch pełnoletnich świadków. Ustawa dopuszcza zawarcie związku z cudzoziemcem, jeżeli przynajmniej jeden z partnerów posiada obywatelstwo węgierskie lub jest stałym rezydentem tego kraju.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Do wymaganych dokumentów zalicza się m.in.: akt urodzenia, paszport, dowód osobisty lub karta rezydenta, zaświadczenie potwierdzające uzyskanie statusu rezydenta, zaświadczenie o stanie cywilnym, dokumenty potwierdzające rozwiązanie poprzednich małżeństw lub związków partnerskich, a także dowody osobiste obu świadków.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Węgrzech?

Wstąpienie w rejestrowany związek partnerski następuje przez osobiste złożenie oświadczeń woli przez partnerów przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego w mieście, w którym partnerzy chcą odbyć ceremonię. Po złożeniu tego rodzaju oświadczenia, kierownik urzędu stanu cywilnego rejestruje związek w dziale rejestrowanych związków partnerskich w księgach stanu cywilnego. Rejestracja kohabitacji odbywa się natomiast przed notariuszem.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Rejestrowany związek partnerski ustaje z chwilą sądowego ustalenia rozwodu lub z chwilą uchylecia ważności związku przez notariusza w trybie nieprocesowym (w razie porozumienia stron). Rozwiązanie zarejestrowanej kohabitacji następuje przez złożenie stosownego oświadczenia przed notariuszem. ●

WIELKA BRYTANIA

Akt prawny regulujący związek osób tej samej płci

Na skutek wejścia w życie w 2014 r. ustawy o małżeństwie osób tej samej płci pary jednopłciowe uzyskały możliwość zawierania małżeństw na terytorium Wielkiej Brytanii (z wyjątkiem terytorium Irlandii Północnej).

Od dnia 5 grudnia 2005 r. obowiązuje również ustawa o związkach partnerskich, która przewiduje możliwość sformalizowania związku jednopłciowego w postaci zarejestrowania związku partnerskiego.

Jednopłciowym związkom małżeńskim przysługują praktycznie takie same prawa i obowiązki, jakie posiadają rejestrowane związki partnerskie osób tej samej płci.

Od dnia 10 grudnia 2014 r. ustawodawstwo brytyjskie przewiduje również możliwość dokonania konwersji (tj. zmiany wcześniej zawartego związku partnerskiego na małżeństwo (z wyjątkiem terytorium Irlandii Północnej)).

Czy obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć jednopłciowe małżeństwo lub związek partnerski w tym kraju?

Tak, obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek małżeński (z wyjątkiem terytorium Irlandii Północnej) lub zarejestrować związek partnerski na terytorium Wielkiej Brytanii, zarówno z innym obywatelem / obywatelką Polski, obywatelem / obywatelką Wielkiej Brytanii jak i z cudzoziemcem / cudzoziemką.

Warunki, na jakich obywatel / obywatelka Polski może zawrzeć związek. Czy istnieje obowiązek wcześniejszego przebywania w Wielkiej Brytanii przez określony czas?

Obydwaj z przyszłych małżonków lub partnerów muszą przebywać na terytorium

właściwości danego urzędu rejestracyjnego (właściwego ze względu na ich miejsce pobytu na terytorium Wielkiej Brytanii) przynajmniej przez 7 dni przed zgłoszeniem zamiaru rejestracji związku. W przypadku gdy dla każdego z przyszłych małżonków lub partnerów właściwy jest inny urząd, każdy z nich powinien dokonać tego rodzaju zgłoszenia w swoim urzędzie rejestracyjnym. W przypadku zaś przyszłych małżonków lub partnerów, którzy podlegają kontroli imigracyjnej, tego rodzaju właściwym urzędem rejestracyjnym będzie jeden z urzędów rejestracyjnych uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń od tej kategorii przyszłych małżonków lub partnerów¹⁷.

Po zgłoszeniu zamiaru rejestracji związku przyszli małżonkowie lub partnerzy muszą następnie czekać przez 16 dni¹⁸ (w Anglii i Walii) lub 15 dni (w Szkocji i Irlandii Północnej) zanim będą mogli dokonać czynności zawarcia związku małżeńskiego (z wyjątkiem Irlandii Północnej) lub partnerskiego. W okresie tym informacja o planowanej ceremonii jest bowiem upubliczniana. Sama czynność zawarcia związku małżeńskiego lub partnerskiego może zostać dokonana zarówno w urzędzie rejestracyjnym, jak i w innym dopuszczonym to tego rodzaju ceremonii miejscu, obowiązkowo w obecności co najmniej dwóch świadków.

Jakie dokumenty są potrzebne do zawarcia związku?

Bez względu na konkretną sytuację przyszłych małżonków lub partnerów obywatel / obywatelka Polski powinien przedstawić w odpowiednim urzędzie m.in. swój paszport, akt urodzenia, prawo jazdy lub dowód osobisty (co najmniej dwa z wymienionych

dokumentów), a także dokument potwierdzający rozwiązanie ew. poprzedniego związku małżeńskiego lub partnerskiego. W zależności od okoliczności konkretnego przypadku przyszli małżonkowie lub partnerzy mogą być również zobowiązani do przedstawienia dodatkowych dokumentów, w tym także do uprzedniego uzyskania stosownej wizy. Wszystkie dokumenty powinny być przedstawione w języku angielskim.

Jaki urząd jest właściwy do zarejestrowania związku w Wielkiej Brytanii?

Urzędem właściwym do zawarcia związku małżeńskiego lub partnerskiego jest urząd rejestracyjny właściwy ze względu na miejsce pobytu jednego lub obu przyszłych małżonków lub partnerów lub jeden z urzędów rejestracyjnych uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń od przyszłych małżonków lub partnerów podlegających kontroli imigracyjnej.

Jak następuje rozwiązanie związku? Przed jakim urzędem?

Jednopłciowy związek małżeński lub partnerski może zostać rozwiązany przez sąd. Wniosek o rozwiązanie związku małżeńskiego lub partnerskiego może zostać złożony nie wcześniej niż po upływie 2 lat od daty jego zawarcia (w przypadku zgody obojga małżonków lub partnerów) lub 5 lat od daty jego zawarcia (wówczas nie jest wymagana zgoda obojga małżonków lub partnerów). ●

¹⁷ Aktualna lista tego rodzaju urzędów dostępna jest na stronie internetowej: www.gro.gov.uk ;

¹⁸ Od 2 marca 2015 r. okres ulegnie wydłużeniu do 29 dni.

V. SKUTKI PRAWNE ZAWARCIA ZWIĄZKU PRZEZ OSOBY TEJ SAMEJ PŁĘCI ZA GRANICĄ

W aktualnym stanie prawnym zawarcie jednopłciowego związku partnerskiego lub małżeństwa w innym państwie wciąż nie skutkuje możliwością jego uznania na terytorium Polski. W praktyce, osoby, które zawarły za granicą tego rodzaju związek, nadal są traktowane przez polskie prawo jako osoby sobie obce. W celu uzasadnienia tego stanu prawnego krajowe orzecznictwo oraz doktryna odwołuje się najczęściej do obowiązywania tzw. klauzuli porządku publicznego, zawartej w art. 7 ustawy *Prawo prywatne międzynarodowe*¹⁹, zgodnie z którą prawa obcego nie stosuje się, jeżeli jego stosowanie miałoby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Co jednak istotne, specjaliści nie są do końca zgodni co do tego, czy brak możliwości uznania obejmuje wszystkie skutki prawne, które mogą być wywoływane przez zawarcie tego rodzaju związków, a w szczególności związków partnerskich (np. skutków w sferze spraw czysto majątkowych). Obecną sytuację utrudnia również dalszy brak uchwalenia ustawy regulującej instytucję związku partnerskiego w Polsce. ●

¹⁹ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. *Prawo prywatne międzynarodowe* (Dz.U. z 2011 Nr 80, poz. 432 ze zm.);

O AUTORACH

Paweł Knut – koordynator Grupy Prawnej KPH; aplikant adwokacki; absolwent prawa i psychologii na Uniwersytecie Warszawskim, a także studiów podyplomowych Gender Mainstreaming w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk

Agata Kwaśniewska – członkini Grupy Prawnej KPH; studentka prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Jakub Lendzion – członek Grupy Prawnej KPH, student prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego

O GRUPIE PRAWNEJ KPH

Grupa Prawna KPH jest zespołem prawników i prawniczek działających w ramach KPH, który zajmuje się m.in. świadczeniem stacjonarnej pomocy prawnej dla osób doświadczających nierównego traktowania ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową w różnych obszarach prawa. Grupa Prawna KPH zajmuje się także działalnością rzeczniczą mającą na celu kształtowanie takiego brzmienia przepisów prawa i praktyki ich stosowania, które zapewnią równe traktowanie osób LGBT.

Szczegółowe informacje na temat działań Grupy Prawnej KPH oraz zasad korzystania ze świadczonej przez Grupę pomocy prawnej można uzyskać na stronie internetowej KPH www.kph.org.pl jak i poprzez wysłanie wiadomości na adres e-mail prawo@kph.org.pl.